

FORSVARSAKADEMIET

Fakultet for militærpsykologi, ledelse og pædagogik

Befolkningens Forsvarsvilje maj 2000 - oktober 2002

Erik Kousgaard - Januar 2003

INDLEDNING

Ved de såkaldte omnibusundersøgelser udspørges et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år *). Otte spørgsmål om forsvarsvilje har i perioden MAJ 1975 til OKT 2002 indgået i femten omnibusundersøgelser.

Besvarelsene er opgjort på samme måde, som holdningsmålingerne i forsvaret. Metoden er beskrevet i en publikation fra Forsvarets Center for Lederskab: ”Beregningsmetoden i holdningsmålingerne”, FCLPUB 117, DEC 1987. Her skal blot nævnes, at en persons otte svar sammendrages til et tal, som ligger mellem 0 og 10. Hvis en person anvender det mest negative svar på alle spørgsmål, tildeles værdien 0. Hvis det mest positive svar er afgivet på alle spørgsmål, tildeles værdien 10.

De tidligere undersøgelser af befolkningens forsvarsvilje er omtalt i følgende publikationer fra Forsvarets Center for Lederskab:

FCLPUB nr.	72,	MAR 1977	FCLPUB nr.	129,	FEB 1991
FCLPUB nr.	80,	MAR 1979	FCLPUB nr.	130,	JUN 1992
FCLPUB nr.	87,	SEP 1980	FCLPUB nr.	136,	JUN 1994
FCLPUB nr.	99,	FEB 1983	FCLPUB nr.	142,	NOV 1996
FCLPUB nr.	108,	FEB 1985	FCLPUB nr.	147,	DEC 1998
FCLPUB nr.	113,	FEB 1987	FCLPUB nr.	151,	DEC 2000
FCLPUB nr.	122,	FEB 1989			

Ud over de sædvanlige otte spørgsmål, som indgår i beregningen af forsvarsviljen, har der de sidste fem gange været stillet tre spørgsmål om holdningen til forsvarets deltagelse i FN-aktioner/fredsoperationer. Besvarelsen af disse spørgsmål omtales på sidste side.

 *) Omnibusundersøgelserne gennemføres regelmæssigt af Danmarks Statistik, som står for indsamling af besvarelsene, men er uden ansvar for formuleringen af spørgsmålene om forsvarsvilje og for den opgørelse, som præsenteres i nærværende publikation.

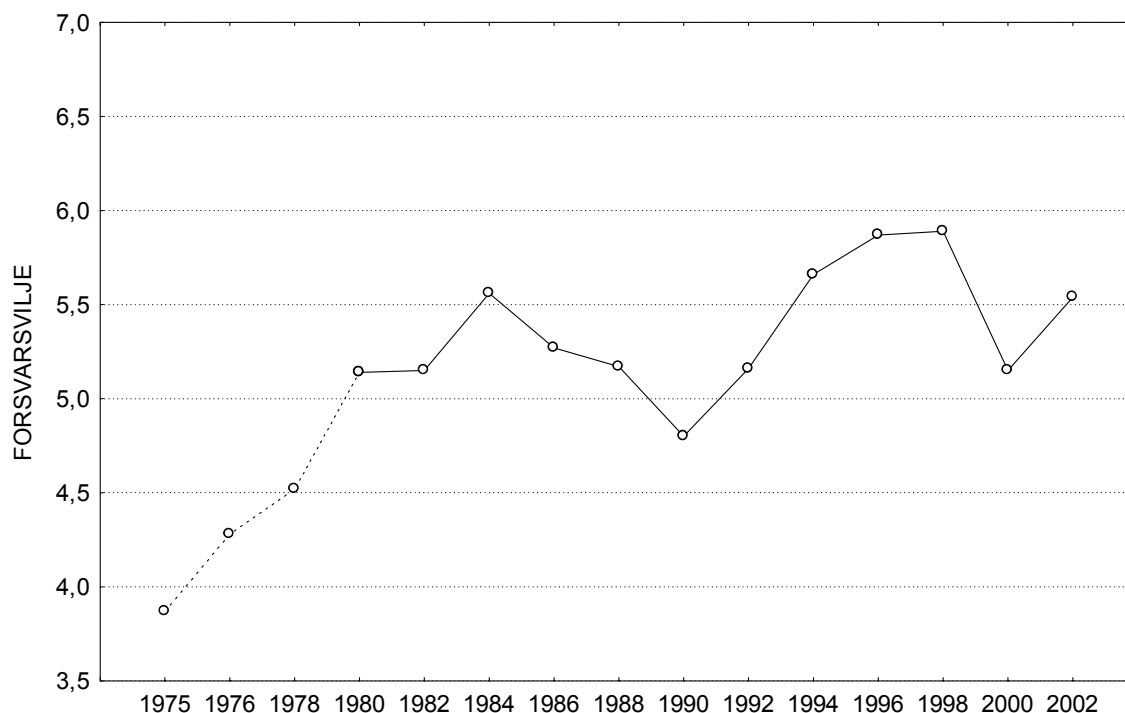
UDVIKLINGEN I FORSVARSVILJE

I 1980 blev spørgsmålene kraftigt revideret, således at en sammenligning med ældre resultater ikke umiddelbart ville være mulig. For at sikre en vis sammenligningsmulighed blev både den gamle og den nye udgave af spørgeskemaet anvendt ved undersøgelsen i MAJ 1980. Alle svarpersonerne udfyldte begge udgaver af skemaet, og af tabel 1 fremgår, at samme forsvarsvilje udtrykkes ved et lavere tal med det nye end med det gamle skema.

Tabel 1. Forsvarsviljen ved 15 målinger. Korrigerede tal i ().

Tidspunkt	Antal svarpersoner	Forsvarsvilje målt med	
		gammelt skema	Nyt skema
MAJ 75	3756	4.68	(3.87)
OKT 76	3950	5.09	(4.28)
OKT 78	3891	5.33	(4.52)
MAJ 80	1951	5.95	5.14
OKT 82	3781		5.15
OKT 84	1580		5.56
OKT 86	1489		5.27
OKT 88	1460		5.17
OKT 90	1496		4.80
APR 92	1504		5.16
APR 94	1472		5.66
OKT 96	940		5.87
OKT 98	969		5.89
OKT 00	948		5.15
OKT 02	939		5.54

Udviklingen ses i figur 1, hvor resultaterne for de tre første målinger er indtegnet efter korrektion for skiftet i spørgeskema i 1980. Der var en støt stigning i forsvarsvilje frem til 1984, hvor et foreløbigt maksimum (5.56) blev nået inden Gorbatsjovs magtovertagelse. Ved de næste tre målinger aftog forsvarsviljen til et minimum (4.80) i 1990, hvor 'afviklingen' af østblokken var på sit højeste og tilsyneladende stadig under kontrol. I de efterfølgende otte år til 1998 steg forsvarsviljen konstant. Etniske stridigheder i Europa, uro og krig i Mellemøsten og politisk ustabilitet samt lokale krige i Rusland prægede især begyndelsen af perioden. Disse usikre forhold i Europa og Europas

Figur 1. Forsvarsvilje ved 15 målinger.

nærområde er utvivlsomt en vigtig årsag til, at forsvarsviljen i 1998 var større end i hele den forudgående periode fra 1975. Det markante fald i 2000 var især affødt af den hidtil laveste tilslutning til, at forholdene i Danmark er værd at forsvare mod et militært angreb (79% positive svar på spm. 1). Det kan sikkert forklares ved den forudgående debat før EURO afstemningen, hvor de nationale værdier og det danske velfærdsniveau var centrale emner. Besvarelsen af de enkelte spørgsmål, kan ses i tabel 2. Svarfordelingerne ved de seneste tre målinger er her udregnet i pct. af de afgivne svar.

I år er der sket en stor stigning i befolkningens forsvarsvilje, så man igen er på højde med 1994. Af tabel 2 ses, at danskerne er blevet mere tilfredse med forholdene (85% positive svar), dog uden at man har nået det tidligere niveau på ca. 90%. En anden årsag til stigningen er besvarelsen af spm. 7, som viser den næsthøjeste (siden 1980) tiltro til, at et militært forsvar er nødvendigt for at landet kan gøre sine synspunkter gældende internationalt. Det skal endelig bemærkes, at der er et rekordlavt antal, der synes, at forsvaret skal være svagere end det er i dag - 11% negative svar på spm. 8 mod 16 og 15% ved de to foregående målinger.

Tabel 2. Fordeling af afgivne svar i procent på de ordinære spørgsmål

		OKT 98	OKT 00	OKT 02
1. Synes De, at forholdene i Danmark er værd at forsvare mod et militært angreb?	Ja, helt bestemt	79.7	63.9	70.9
	Ja, det synes jeg vist	9.1	15.3	13.7
	Nej, det synes jeg egentlig ikke	4.9	12.7	9.3
	Nej, bestemt ikke	6.4	8.1	6.2
2. Synes De, at Danmark bør have et militært forsvar?	Ja, helt bestemt	74.7	64.7	69.9
	Ja, det synes jeg vist	13.1	17.6	17.8
	Nej, det synes jeg egentlig ikke	4.7	10.4	6.6
	Nej, bestemt ikke	7.6	7.4	5.7
3. Synes De, at der bør gøres væbnet modstand, hvis Danmark angribes?	Ja, helt bestemt	68.9	62.2	65.3
	Ja, det synes jeg vist	14.5	18.3	18.8
	Nej, det synes jeg egentlig ikke	6.4	11.5	9.6
	Nej, bestemt ikke	10.2	7.9	6.3
4. Er De indstillet på i en eventuel krig selv at støtte landets forsvar i det omfang, De kan?	Ja, helt bestemt	73.2	67.1	68.4
	Ja, det tror jeg nok	14.1	17.4	19.2
	Nej, det tror jeg egentlig ikke	3.3	6.6	4.8
	Nej, bestemt ikke	9.5	8.9	7.6
5. Tror De, at forsvaret bidrager til at sikre freden for Danmark?	Ja, helt bestemt	55.0	45.5	46.0
	Ja, det tror jeg nok	21.4	25.3	30.0
	Nej, det tror jeg egentlig ikke	9.8	15.6	12.1
	Nej, bestemt ikke	13.8	13.7	11.9
6. Er et militært forsvar nødvendigt for at bevare Danmark som et selvstændigt land?	Ja, helt bestemt	43.0	35.0	34.0
	Ja, det tror jeg nok	19.6	22.2	25.0
	Nej, det tror jeg egentlig ikke	16.9	24.2	22.6
	Nej, bestemt ikke	20.5	18.6	18.5
7. Er det nødvendigt for Danmark at have et militært forsvar, for at landet kan gøre sine synspunkter gældende internationalt	Ja, helt bestemt	47.9	32.1	38.6
	Ja, det tror jeg nok	17.6	22.5	24.0
	Nej, det tror jeg egentlig ikke	10.6	19.0	17.8
	Nej, bestemt ikke	23.9	26.4	19.7
8. Synes De, at forsvaret bør være stærkere, end det er i dag?	Ja, det bør være meget stærkere	4.1	7.0	5.4
	Ja, det bør være noget stærkere	11.9	12.7	14.8
	Det har en passende styrke	67.8	65.7	68.8
	Nej, det bør være noget svagere	9.0	7.4	5.4
	Nej, det bør være meget svagere	7.2	7.2	5.7

Der er en del biografiske oplysninger til rådighed, som gør det muligt at sammenligne forskellige befolkningsgrupper. I tabel 3 findes en oversigt over den gennemsnitlige forsvarsvilje opgjort for forskellige befolkningsgrupper ved de tre seneste målinger. Det mest bemærkelsesværdige er forskellen mellem kvinder og mænd. Ved de fleste målinger har mændenes forsvarsvilje været fra 0.50 til 0.90 højere end kvindernes. Kun i 1998 og nu i 2002 er resultatet næsten ens for de to køn.

Tabel 3. Resultater for forskellige befolkningsgrupper

Pct. andel OKT 2002		Forsvarsvilje		
		OKT 1998	OKT 2000	OKT 2002
	<u>Total</u>	5.89	5.15	5.54
	<u>Køn</u>			
50	Kvinder	5.88	4.88	5.51
50	Mænd	5.90	5.40	5.57
	<u>Alder</u>			
7	15-19 år	5.27	4.23	5.49
6	20-24 år	5.46	4.00	5.20
18	25-34 år	5.68	5.63	5.14
20	35-44 år	5.75	5.19	5.66
21	45-54 år	6.03	5.11	5.22
17	55-64 år	6.54	5.51	6.23
11	65-74 år	6.20	5.18	5.80
	<u>Civilstand</u>			
51	Gift	6.01	5.41	5.81
15	Samlevende	5.68	5.38	5.46
34	Ugift	5.81	4.61	5.17
	<u>Bopæl, geografisk</u>			
12	København, Frederiksberg, Gentofte	5.17	4.83	5.05
14	Omegnen	5.51	4.94	5.24
18	Byer over 2000 indbyggere, Øerne	5.99	4.77	5.46
30	Byer over 2000 indbyggere, Jylland	6.09	5.16	5.87
5	Byer, 200-2000 indbyggere, Øerne	5.54	5.55	5.76
7	Byer, 200-2000 indbyggere, Jylland	6.35	6.10	5.71
6	Landdistrikter, Øerne	6.49	5.32	5.67
8	Landdistrikter, Jylland	6.06	5.27	5.31

(fortsættes)

Tabel 3. (fortsættelse)

Pct. andel OKT 2002		Forsvarsvilje		
		OKT 1998	OKT 2000	OKT 2002
	<u>Skoleuddannelse</u>			
63	1.-10. kl. og lign.	6.06	5.13	5.74
37	Student, HF og lig.	5.52	5.16	5.20
	<u>Stilling</u>			
10	Studerende	5.31	4.28	4.72
7	Faglært	5.84	5.39	5.50
3	Skoleelev	5.45	3.36	5.73
9	Ufaglært	6.18	5.52	5.97
18	Pensionist	6.40	5.22	5.93
20	Funktionær, lavere	5.79	4.69	5.53
11	Funktionær, mellem	5.29	5.45	4.80
10	Funktionær, højere	5.87	5.78	5.86
5	Selvstændige og medhj. ægtefælle	5.87	5.46	5.50
1	Husmor	6.73	5.37	6.98
6	Andet (incl. arbejdsløs)	6.23	5.45	5.94
	<u>Familiens bruttoindkomst</u>			
3	0-100.000 kr.	5.75	3.72	4.87
11	100.000-200.000 kr.	5.55	4.90	5.35
13	200.000-300.000 kr.	6.01	5.17	5.79
11	300.000-400.000 kr.	5.97	5.62	5.51
15	400.000-500.000 kr.		5.17	5.38
28	500.000- kr.	*5.88	5.56	5.51
19	Uoplyst	5.98	4.76	5.77

* gælder for alle indkomster over kr. 400.000.

Siden 1994 er der blevet stillet tre ekstra spørgsmål om forsvarets deltagelse i FN-aktioner. I år er der sket den lille ændring, at 'FN-aktioner' er blevet erstattet af 'fredsoperationer i udlandet'. Spørgsmål og svar ved de seneste målinger ses i tabel 4.

I løbet af denne periode er støtten til deltagelse i internationale aktioner steget markant, og i år er støtten yderligere steget til deltagelse i europæiske aktioner fra 85 til 92%, og støtten til aktioner uden for Europa fra 59 til 74%.

Tabel 4. Fordeling af afgivne svar i pct. på de ekstra spørgsmål

Det danske forsvar deltager for tiden med soldater i fredsoperationer i udlandet for at hjælpe befolkningen og sikre freden.

		OKT 98	OKT 00	OKT 02
9. Mener De, at Danmark skal deltage heri?	Ja, helt bestemt	76.9	73.8	79.0
	Ja, det mener jeg vist	8.8	11.3	13.2
	Nej, det mener jeg egentlig ikke	4.0	4.5	3.6
	Nej, bestemt ikke	10.3	10.3	4.2
10. Synes De, at Danmark skal deltage i fredsoperationer uden for Europa?	Ja, helt bestemt	50.0	46.8	54.2
	Ja, det synes jeg vist	11.2	12.6	19.4
	Nej, det synes jeg egentlig ikke	10.9	11.4	12.0
	Nej, bestemt ikke	28.0	29.2	14.4
11. Tror De, at Danmarks militære deltagelse i fredsoperationer på længere sigt er med til at sikre freden for Danmark og i Europa?	Ja, helt bestemt	63.9	53.9	54.5
	Ja, det tror jeg vist	18.9	25.6	26.9
	Nej, det tror jeg egentlig ikke	5.7	9.6	10.3
	Nej, bestemt ikke	11.5	10.9	8.3

FORSVARSAKADEMIET
Institut for militærpsykologi

Udgivet Januar 2003 af
Institut for militærpsykologi
Forsvarsakademiet Svanemøllen Kaserne
Ryvangs Allé 1 2100 København Ø
tlf: 3915 1900 fax: 3915 1901
Email: imp-02@fak.dk Webside: www.fak.dk